

gümüşlük akademisi bahçeyazı okuma grubu
23.04.2022 izmir buluşması
mehmed rauf
"eylül"
toplu değerlendirmesi

Rezan Turhan

BİRİNCİ BÖLÜMÜ

1. Bu kitabı neden seçtim
2. Yazarın hayatı, etkilendiği yazarlar
3. Edebi yönü ve eserleri

İKİNCİ BÖLÜM

1. Kitabın adı neden EYLÜL?
2. Roman kahramanları ile ilgili bir açıklama
3. Kitabın ana teması ve kısa bir özeti
4. Romanın Anlatılışı Ve Anlatım Unsurları
5. Siyah İnciler kitabı ile ilgili kısa bir açıklama
6. Kullandığı dil
7. Değerlendirme
8. Sorular

NEDEN SEÇTİM

Lisede öğretmenimizin, tatilde okuyacağımız kitaplar listesinde gördüm ilk defa adını. Okuduğumda çok etkilendim. Yaş grubumuz düşünüldüğünde böyle duygusal, böyle gizli ve büyük bir aşktan etkilenmemek mümkün değildi.

Romanı seçmemin esas nedeni, yazarın kahramanlarının iç dünyalarını tüm değişimleri ile yansıttığı, edebiyatımızın ilk psikolojik romanı olmasıdır.

MEHMET RAUF'UN HAYATI

Mehmet Rauf, 12 Ağustos 1875 ile 23 Aralık 1931 tarihleri arasında İstanbul da yaşar. Babası, Kütahya'dan askerlik görevi için geldiği İstanbul'a sonradan yerleşmiştir. Liman Dairesi memurlarından Ahmet Şükrü Efendi'dir.

Mesleği askerlik olan Mehmet Rauf, yurt dışında ve yurt içinde çeşitli görevlerde subay olarak çalışır. Okul yıllarında ve meslek hayatında Fransızca'yı öğrenmek için çabalar. Böylece daha sonraları Fransız Edebiyatına ulaşması kolaylaşır.

Bir süre ticaretle uğraşır. Yaşamının son yıllarını yoksulluk içinde geçirir. Geçirdiği bir felç ile hayatını kaybeder.

Özel hayatında üç kez evlenmiş ve bir kez intiharı denemiştir. İlk eşi Tevfik Fikret'in halasının kızı Ayşe'dir. Bir süre, eşinden ayrılana kadar Tevfik Fikret'in evinde kalır.(Bir dip not; Eylül romanını Tevfik Fikret'in eşine duyduğu gizli aşkıdan esinlenerek yazdığı söylenir).
Sonuç olarak Mehmet Rauf'u bir cümle ve üç sözcük ile açıklarsak; Aşk, Kadın ve Müzik odaklı yaşamıştır

ETKİLENDİĞİ YAZARLAR.

Gençlik döneminde eserlerini çok okuduğu Ahmet Mithat Efendi den etkilenmiştir. En çok etkilendiği ve iletişimde bulunduğu yazar ise Halit Ziya Uşaklıgil'dir. Ayrıca Serveti FÜ'nün yazarları Tevfik Fikret, Hüseyin Cahit, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Cenap Şehabettin, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Abdülhak Şinasi gibi yazarlarla Serveti FÜ'nün da birlikte çalışmıştır.

Yabancı yazarlardan ise Fransız yazar Paul Baurget'i okumuş ve ondan çok etkilenmiştir. Paul Baurget konusu psikolojik çözümlemeler olan romanlar yazmıştır, Eylül'ün yazılımasın da bu yazarın etkisinin çok olduğu söylenmektedir. Paul Baurget'in bazı eserlerinin adı bize bu konuda bir fikir verebilir. Çömez, Acımasız Sır, Aşk suçu.

Mensur şiiri olan Siyah İnciler'i ise mensur şiirleri ile meşhur olan Baudelaire den etkilenerek yazdığı söylenmektedir.

Siyah İnciler 'deki başarısı, sonraki yıllarda aralarında çağdaşları Şahabettin Süleyman ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun da bulunduğu yazarlar tarafından, bu türün öncüsü olan Fransız şair Baudelaire den nasıl etkilendiği bağlamından değerlendirilmiştir.

Bahriye Mektebinde iken, eserlerini okuduğu Georges Ohnet, Octave Feuillet, Alphonse Daudet, Emile Zola, Flaubert gibi Fransız edebiyatının realist ve natüralist sanatçılarından etkilenmiştir.

ESERLERİ VE EDEBİ YÖNÜ

Mehmet Rauf'un hikâye ve romanlarında işlediği ana tema; içte yaşanan yoğun duygusallık, kıskançlık, karşılıksız yaşanan aşklar, ihanet, ölüm fikri, intihar, evlilik, hastalık, kötümser duygulardır.

Eserlerindeki kahramanlar ve duygular birbirine çok benzer. Yazarı eserlerinde Olaylardan çözümlemelerden ve ekonomik, sosyal durumlardan pek söz edilmez.

Okuduğu yazarlarda realizm ve natüralizm etkisinde kalmıştır ancak eserleri daha çok romantizm özellik göstermektedir. Eserlerinde yaşadığı hayata veya yaşamak istediği hayallere ve maceralara yer vermiştir

MEHMET RAUF'UN EDEBİ YÖNÜNÜ ÜÇ DÖNEME AYIRABİLİRİZ.

- 1.Hazırlık dönemi;
- 2.Servet-i Fünûn edebî topluluğundaki olgunluk dönemi;
- 3.İkinci Meşrutiyet'ten sonraki edebî düşüş ve unutuluş dönemi;

1-HAZIRLIK DÖNEMİ

.Okulda çok okuması nedeni ile ona "Roman Okuyan Efendi" lakabı konmuştur. Biraz büyüdüğünde ise adı" Romancıdır."

16 yaşında yazdığı "Düşüş" isimli ilk öyküsünün İzmir'de çıkan "Hizmet" dergisinde yayımlanması, Halit Ziya ile tanışmasını sağlar. Halit Ziya, onun önemli eserlerinden olan Eylül'ü ve Siyah İnciler'i yazmasında etkili olmuştur.

Rauf, Eylül'ü yazmaya nasıl karar verdiğini şu şekilde anlatırken; “ Halit Ziya'ya gelen bir konuk bir hafta içinde evleneceğini ve balayını Büyü ada' da geçirmek istediğini anlatıyordu. Bu sırada onun gözlerine baktığımda hüznü gördüm. Bunu artık baharın geri gelmeyeceği ve her şeyin uçup gittiği duygusu olarak yorumladım. Eylül'ün esasını teşkil eden bu fikri oradan kaptım ve romanın konusunu hazırlayıp iki hafta sonra Eylül'ü yazmaya başladım.” Der.

2. SERVETİ FÜNÛN EDEBÎ TOPLULUĞUNDAKİ OLGUNLUK DÖNEMİ;

Mektep dergisi etrafında Hüseyin Cahit ve arkadaşları ile tanışır. Artık Serveti Fünun dergisinde yazmaktadır.

İlk romanı olan Ferdâ-yı Garam, Servet-i Fünun dergisinde yayımlanır. Daha sonra ise yine aynı yerde EYLÜL romanı ilk defa okurları ile buluşur.

O dönem üzerinde çok konuşulan eserlerinden biri de bir mensur şiir (düz yazı şiiri) örneği olan Siyah İnciler'dir. Mehmet Rauf'un, en az Eylül kadar şöhretini borçlu olduğu bir eseridir.

Siyah İnciler 'deki başarısı, sonraki yıllarda aralarında, çağdaşları Şahabettin Süleyman ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun da bulunduğu yazarlar tarafından, bu türün öncüsü olan Fransız şair Baudelaire ile mukayese edilir. Ancak eser yeni harflere aktarılamadığından ilk ez 1997 yılında yapılan bir çalışma ile okurlara ulaşmıştır.

(Siyah İnciler Sa; 47 den bir bölüm okunacak)

Siyah İnciler 'in Bölümleri

Kelebek. Gençlik, Spleen (dalak), Küçük şeyler

Fransızca öğrenmesi, bu ülkenin dilinde yazılan eserleri okuyabilmesini sağlamıştır

İbsen'i Türkiye'de ilk tanıtanın kim olduğu bilinmemekle birlikte, Mehmet Rauf, Türkiye'de İbsen'den bahseden ilklerden biridir. Mehmet Rauf'un "İbsen'in Temaşası “adlı bir makalesi ile İbsen'in Bir Bebek Evi adlı piyesi ile aynı adı taşıyan bir de makalesi vardır.

Serveti Fünûn kapatıldıktan sonra, Mehmet Rauf da birçok arkadaşı gibi II.Meşrutiyet'e kadar sessiz kalır. 1908'den sonra tekrar Serveti Fünun dergide yazılarına devam ederse bu artık onun edebî hayatının ayrı bir devresindir.

3 İKİNCİ MEŞRUTİYET'TEN SONRAKİ EDEBÎ DÜŞÜŞ VE UNUTULUŞ DÖNEMİ

II. Meşrutiyet'in ilânı, Mehmet Rauf'un hayatında da önemli bir dönüm noktası olur. Yazı yazmayı seçen Mehmet Rauf 1908-1909 arasında "Mehasin", 1923-1924 arasında "Süs" adlarında iki kadın dergilerini yayımlar.

Eylül başarısından sonra yazarlık hayatında bir gelişme görülmediği gibi gerileme söz konusudur.

II. Meşrutiyet'ten sonra “bir edebî düşüş ve unutuluş devri” yaşamıştır.

Erotik bir konusu olan Bir Zambak'ın Hikâyesi adlı romanı bunda etkili olmuştur. Hatta askerliğine son verilmiş ve 6 ay da hapis yatmıştır.

Daha önce yazdığı bir tiyatro eseri olan Pençe de o dönemde immoralizm (töretanımazlık) açısından "ahlâk-dışı olmaya eğilimli “olarak değerlendirilmişti.

Hayatındaki düzensizlikler şiirden uzaklaşmasına ve üslubunda da özensizliklere ve düzensizliklere neden olmuştur.

ESERLERİ; Mehmet Rauf, roman türünde kitap hâline getirilmiş dokuz eser kaleme almıştır.

Ayrıca biri mensur şiir olmak üzere çok sayıda hikâye ve tiyatro eseri de vardır. Halas, duygusal teması az, milli duyguları çok olan ve kurtuluş savaşını konu alan romandır.

İKİNCİ BÖLÜM

ROMANIMIZIN ADI NEDEN EYLÜL?

Yazar sayfa: 156'da ilk defa Necip'in ifadesi ile tanımlar Eylül'ü: "Eylül malum ya hüznü ve matem ayıdır" Sonra yine aynı sayfada Suat da ; "Hayatımın şu devresi kendi ömrümün, kendi kadınlık hallerimin eylül gibi geldi" der. Yazar bundan sonraki bir sayfada "O zaman eylül kendine ve tabiata ilk ümitsizlik ayı, faniliği ilk duyma ayı, ilk faydasız ve elim mücadele arzusu gibi, hayatın ne olduğunu anlayıp habersiz geçen güzel mazinin hasretiyle ilk boyun bükülen ayı." Eylül bu anlamda romana hâkim olan duyguyu acı ve hüznü temsil eder.

ROMANIN KAHRAMANLARI:

Romanda öne çıkan üç karakter vardır. Suat, Necip ve Süreyya

Suat: Merkezdedir, duygusal ve fiziksel alanda estetik ve etik özellikler gösterir. Zarif, şefkatli, duyarlı, sabırlı, sözlerden çok gözleri ile ifadeyi seçen bir kadındır.

Necip; Süreyya'nın halasının oğlu, otuz yaşlarında, evliliğe karşı, ekonomik durumu iyi, bohem yaşantısı olan biridir. Müzik, kadınlardan sonra onun yaşantısında önemli bir yer tutmaktadır.

"Bütün kabahat, daima aynı hayatı sürdürmekte..." sa. 12 sa, 47 de ise "Ah çelişki, çelişki... İnsan değilim, denklemim." gibi düşünceleri onu tanımamıza yardımcı olmaktadır.

Süreyya; Suat'ın kocasıdır ve hakkında ayrıntılı bir bilgi verilmemektedir. Yalnız İstanbul Boğazını çok beğenmektedir ve avlanmaktan hoşlanan biridir.

ROMANIN KONUSU VE KISA BİR ÖZETİ

Kısaca yasak bir aşkı anlatır roman.

Suat, evliliklerinin beşinci yılında eşi ile sevgi ve saygıya dayalı mutlu bir evlilik sürdürmektedir.

Başlangıçta Süreyya'nın babasının evinde yaşarlar.

Yazar, Suat ve Necip'i boğazdaki bir eve taşır. (Suat'ın babasından gizlice istediği para ile) Böylece Süreyya'yı da deniz ve avlanma tutkusuna ile konaktan uzaklaştırarak, ilgi alanları olan müzik konusu ile kahramanlarımızın daha çok bir araya gelmelerine ortam hazırlar.

Necip Suat'a ilişkin ilk duygusunu sayfa 87 ifade eder bizlere; Suat," kocasına şefkat dolu bakışlarını kaybetmeksizin Necip'e döner." Yazar, Necip'in duygularını ise şöyle ifade eder; "Bu bakış o kadar derin, sıcak bir sevgi ile nemliydi ki Necip ruhu eriyor zannetti. Bir saniye mesut bir heyecan ile titredi. Evet, böyle bir bakış ile insan dünyanın öbür ucuna gider diye düşündü; çöllere gider, dağlara gider."

Necip' ilk defa bu bakış ile ilgisini romanda belli eder. Suat da eşinden boşalan zamanının çoğunu müzik ve Necip'in ilgisi ile doldurmaktadır. Bu durum onların içlerinde yaşadıkları, gözleri ile ifade ettikleri ama söze dökmedikleri sürekli değişen duyguları ile okuyuculara yansıtılır. İçeride dönük duygular yalnızca kendilerine yapılan itiraflar ve gelgitlerle ile büyümeye başlar.

Eldiven olayı romanın önemli metaforlarından biridir. Daha önce Necip, masanın üzerinde duran Suat'ın eldiveninin tekini alır Eldiveninin tekini alınması, belki de diğerini karşı tarafa bırakarak bir ortaklık, bir birliktelik olarak değerlendirilebilir.

Daha sonra, hastalığı sırasında yastığının altında görülen eldiven ile Necip Suat'a aşkını itiraf etmiş olur. Eldiven onlar için sembolik bir aşk bağı olmuştur. Sanki tene dokunmuştur, sanki bir adanmışlıktır. Böylece sözsüz açıklanan bu aşkı artık Suat da daha derin yaşamakta, fakat gelgitlerle ve etik pencereden bakarak hep temkinliliği seçmektedir. Aşk artık gözlerde ve gözyaşı ile daha çok yaşanır hale gelmiştir.

Romanın yazıldığı dönemi de dikkate alarak Mehmet Rauf'un etik konusuna önem verdiğini görürüz. Aşk ve sadakat roman boyunca iç içedir.

Daha çok gözlerde yaşanan bu aşk bir eldiven olayı ile karşılıklı aşkın adının konmasına neden olur. Ama ifade edilmemiş ve duygularda daha yoğun yaşanan aşklarında birbirlerini üzmemek için duyulan sorumluluk nedeniyle bir de Hacer'in dedikodularının da etkisi ile bir uzaklaşma yaşarlar.

Yaz biter, tekrar babalarının evine dönerler. Suat yaşadığı yoğun aşk duygusu nedeni ile Necip'i Hacer'den kıskanmakta ve onunla göz teması kurmamaktadır. Bunu farklı yorumlayan Necip, eski Necip değildir ve uzaklaşmıştır. Necip kendisini yoran ve hastalandıran düzensiz bir yaşam sürmeye başlar. Sonunda hastalanır.

Necip'in hastalandığı ve evde yalnız kaldıkları bir ortamda birbirlerine gözyaşları ile aşklarının daha büyüdüğünü ifade edeler. Aşklarının sembolü olan eldiveni değiştirirler. Necip Suat'ı gözlerinden öperek ilk fiziksel teması yaşamalarını sağlar. Sonuçta birlikte ayrılma kararı alırlar.

Yazar, romanı Eylül'e verdiği anlam ile sonlandırır. Evde çıkan bir yangında içeride kalan Suat'ı kurtarmak Necip'e koşar. Bu ikisinin de sonları olur. Yangın, aşk konusunda insanların tutumunu en uç örnekler ile anlatmak istemiştir.

Bir aşk, bir Eylül gibi biter

ROMANIN ANLATILIŞI VE ANLATIM UNSURLARI

Yazar romanını çoğunlukla kahramanlarının penceresinden ve onların iç duyguları ile ifade etmiştir. Romanı anlatan yazarın kendisidir.

Romanın türü Batılı anlamda edebiyat tarihimizin, temel izleği aşk olan psikolojik bir romandır. Sadece yaşadığı dönemin edebiyatına ve edebiyatçılarına değil, kendinden sonraki yazarlara da etkisi söz konusudur.

Mekan: Ayrıntılı mekân tanımları yapılmamıştır. Yalnızca Süreyya'nın ifadesi ile deniz ve boğazın güzelliğinden ayrıntıya girilmeden söz edilir.

Yazar mekân hakkında ayrıntılı betimlemelere yer vermez. Mekânlar, yalılar ve köşklere dir. Semtler ise. İstanbul Boğaziçi, Beyoğlu Büyükdada, Rumeli Kavağı ve Tarabya'dır. Kısacası mekan İstanbul'dur.

Zaman: Olaylar yazın, yaz sonu ve Eylül ayında geçmektedir.

Değerlendirme

Batıdan esinlenerek yazılmış bir aşk üçgeni romanıdır. Duygular eylül ayı tanımında olduğu gibi hep hüznü, umutsuzluk, ifade edilemeyen iç çatışmaları içerir. Bu anlamda yazar seçtiği tanıma uygun bir anlatı gerçekleştirmiştir.

Müzik, bu dönemde Batılılaşmanın etkisi ve özentisi ile yapılan davranışlar bu çevrelerde geniş bir yer tutmaktadır ve bu çevreler için vazgeçilmezdir. Böylece yazarımız aristokrat çevre ile ilgili küçük bir tanım yaparken kendisinin de müzik bilgisini ve ilgisini belirtmektedir

Aşka daha çok zaman ve ortam bırakmak için; çocuksuzluğu ve gözlerden uzak bir ortamı seçmiştir.

Yazar eserlerinde olay anlatımına yer vermemiştir. Çoğunlukla psikolojik betimlemelere ağırlık vermiştir. Bu da romanın, bu konuda ilk olmasını sağlamıştır. Yalnız Eylül'de değil diğer eserlerinde de sosyal ve ekonomik değerlendirmelere, anlatımlara girmemiştir yazar. O aşk ve duygu adamıdır. Bunlarsız bir yaşam düşünemez.

Karakterlerini olumlu ve olumsuz boyutta çizer. Olumlu karakterler, duygusal ve fiziksel açıdan; estetik, etik ve zariftirler. Sabırlı ve özverililerdir. Diğerleri ise bunun tam tersi kaba bir karakter

sergiler. Çoğunlukla romanlarında bu iki karakter de bulunur. Ama kadınların edilgenliği ve zarafeti ön plandadır. Yalnızca Genç Kız Kalbin de kadın karakteri ön plandadır. Erkek seçimini ise paradan yana yapmıştır

Yazar tüm romanlarında çoğunlukla iki karakter çizer. Bu tüm karakterler içinde geçerlidir..

Yazar kitabını içsel duygular ve çözümlemelerle kahramanlar üzerinden anlatmıştır. Gözler üzerinden ifade edilen aşk konusunda, duygu iletişimi ile ilgili diyaloglara rastlanmaz. Ayrıca olaylar ve olay örgüsüne de yer verilmemiştir. Sosyal, ekonomik konulardan söz edilmemiştir.

Yazar romanını yaşadığı dönemin etik özelliklerini, evli bir kadının yaşadığı aşk penceresinden bakarak kurgulamıştır. Çünkü romanın önemli özelliklerinden biride ETİK konusuna önem verilmesidir. Bu nedenle kahramanlarını birlikte ölüme seçilen bir son olmuştur.

Kullandığı dil

Romanın akıcı bir dili vardı.Eril bir dil kullanmıştır. Serveti Fünun dilini kullanmakla birlikte bu dil akıcı ve dönemine göre sadedir. Yazar her şeyi görür ve bilir ama anlatım, kahramanların duyguları üzerinden yapılır. O düşünce ve duyguları ile olayların dışındadır ve yorum yapmaz. Diyalogdan çok iç sesler ve çözümlemeler vardır. Betimlemeler, özellikle ruhsal betimlemelerdir.

Yararlanılan kaynaklar;

- Rahim Tarım Mehmet Rauf Hayatı, Sanatı ve Eserleriİş bankası yayını
- Yrd. Doç. Dr. Beyhan Kanter.....Eylül Romanında Estetize edilmiş Kimlikler

mustafa sütlaş,

geçtiğimiz yıllarda okumak üzere aldığım ancak sıra gelmediği için okuyamadığım ve izmir okuma buluşmamız için sevgili reza hanım'ın seçimi nedeniyle okuduğum eski bir “duygusal aşk romanı”. romanla ilgili değerlendirme ve tanıtımlarında sıklıkla “psikolojik roman” olarak nitelendirilen bu romanın yazılıp tefrika edildiği ve yayınlandığı dönem tam 20. yüzyılın başı. klasik anlatı ve kurgu çoktan önemini yitirmiş ve modern anlatı ve roman dünyada pek çok örneğiyle edebiyatın gündemine girmiş durumda. “kahraman” algısı değişmiş, sıradan bireyin roman karakterleri arasında öne çıktığı kurgusal metinlerin yoğun bir şekilde yazılmaya başlandığı zamanlar. seçilen karakterlerin özelliklerinin çeşitliliği ve farklılığı, onların salt iyi ya da salt kötü olmamaları önemli noktalar. dışarıdaki dünyadan daha çok, her zaman ve her yerde geçebilecek bir dışsallık içinde, artık birey olarak nitelendirilen insanın temel özellikleri, özellikle iç dünyası, duygu ve düşünceleri, kendileri ve çevresindeki insanlarla çatışmaları temel izlekler. bu insanların anlatımı sırasında, karakterlerin iç dünyalarının, özellikle de bilinçdışı yapıları, arzu, özlem ve tutkuları, onları farklı hayat yollarını sürdürmeye yöneltiyor. dolayısıyla asıl olarak “psikoloji”lerinin dile getirilmesi sanki daha ön plana geçmiş durumda. bu sıralarda dünya ölçeğinde de insan psikolojisi daha yakından irdelenmeye başlanmış durumda ve bir büyük kişi “freud” ve biraz sonrasında da carl jung zamana, dünyaya dolayısıyla da insana damgasını vuruyor. insanın bireysel ve toplumsal yaşamında olan her şey bu açıdan görülmeye ve irdelenmeye başlanmış. bu süreçte ortaya çıkan önce “bilinçaltı”, sonra da “bilinçdışı” olarak nitelendirilen bir yön ve bunu şekillendiren insanın cinsel dünyası yaşamdan daha çok kurgusal metinlerde ve insan hikâyelerinde öne çıkıyor ve yoğun biçimde yazılıyor. dünyanın bütünü bir herc-ü merc içindeyken ilk dünya savaşının arifesinde genellikle seçilen unsurlardan birisi insan cinselliğinin en büyük dışa vurumu olan ve anlatım açısından kökenleri mitolojiye varan “aşk anlatıları” ile gündeme getiriliyor. aşk tüm boyutlarıyla kurgu romanlarda ele alınan temel tema ya da izleklerden birisi durumunda.

neredeyse 200 yıldır çeşitli biçimlerde kurgusal metinlerde ele alınan aşkın, özellikle vuslata erişmediği durumlar daha cazip ve çok okunuyor. aslında 15.yy'da itibaren pek çok önemli yapıt değişik biçimleriyle aşkı ele alıp anlatıyor. ancak bu yazılarda aşk bir kahramanı oluşturan yan unsurlardan birisi durumunda, örneğin cervantes'in don quijot'unun(1605) sevdiği hayali kadın dulcinea'sı, voltaire'in candide'inin(1759) cunegonde'u, goethe'nin genç werther'in acıları'nın (1774) lotte'si bu karakterlerden bazıları.

hemen tümü de erişilemeyen aşkların anlatılarından oluşuyor aslında ve bir değişimin de işaretlerini veriyor. mehmed rauf'un kendi coğrafyası da bunlara benzer hikâyelerle dolu. halit ziya'nın mai ve siyah(1897), bir ölünün defteri(1892) ve en çok bilinen romanı aşk-ı memnu (1899) gibi romanları, bir anlamda kaynağını aldığı fransız romanlarının istanbul versiyonlarını oluşturuyor. onun romanına bunlardan çok daha yakın bir başka romanlar da aynı dönemde ya da hemen sonrasında yayınlanıyor. suat derviş'in kara kitap adlı romanı(1920). zamansal olarak daha sonra yayınlanmış olmasına karşın, içeriği itibariyle çok tartışılmış. romanın psikolojik boyutlarındaki mükemmellik ve yazarının yaşının çok küçük oluşu yüzünden bu romanın bir intihal olduğu iddia edilmiş.

1900'de bitirilen bir roman olarak eylül, insanın ikircikli duygu durumunu ve yüksek erdemleri, özellikle de "insani değerleri"ni tartışan bir anlatı niteliğinde. yazarı daha öncesinde cinselliği yoğun bir şekilde irdelediği çeşitli "piyasa" yapıtları üretmiş, hattâ bazıları bu nedenle yasaklanmış ve yazarına bir ceza tehdidi oluşturmuş.

romanda yer alan karakterlerden ikisi, suat ve necip dışarıdan algılanan yanları ve kendi hissettikleri ile okurun irdelemesine sunuluyor. temel tema aslında "imkânsız" bir platonik bir aşk. bu anlamda adetâ flaubert'in madam bovary'sine bir selâm çıkıyor.

ancak bu aşkın tarafları bu aşka birden bire düşen kişiler değil.

ana karakter suat her şeyiyle kendini ait hissettiği "iyi ve güzel" bir adamın eşi olarak bu bağlamda bir arzusun da sahibi değil aslında. süreyya ile beraberliğinde hissettiği eksiklik ve farklılıkları kaderin cilvesi olarak kabullenmiş ve olanla yetinen bir kadın rolünde. yine de kendisini farklı hissettirecek, hazlar verecek duygulara da ikircikli bir tutumla da olsa açık durumda. çünkü yazarın bakış açısına göre sonuçta bir kadın!

necip ise aslında ne aradığını tam olarak bilmeyen, ama elinde olanlarla yetinmeye de razı olmayan bir genç. ideal olana dair bazı ezberleri var. öte yandan yalnızlığın çözümsüz sıkıntılarını da yaşayan birisi. eski arkadaşı süreyya'nın karısı olarak karşısına çıkan suat'ın pek çok olumlu özellikliğinin kendisinin de sahip olmayı hayal ettiği "kadın kimliği" içinde görüyor ve bir süre sonra aradığı diğer özellikleri, özellikle de aslında çok üzerine düştüğünü anladığımız cinselliğe dair unsurları içermemesine karşın onun mevcut özellikleriyle yetinmesi gerektiği kanısına varıyor ve bunu dışa vuruyor. kendini buna o kadar kaptırıyor ki, ortaya çıkan bu duyguyu bir tür "aşk" olarak kabul ediyor. bu bir yandan da suat'ın bir biçimde ona değer verdiğini hissettirmesiyle büyüyor ve bir karşılık göreceği umuduna yol açıyor. söze dökülme de davranışlarla ortaya konulan bu aşkın belirginleşmesi için çaba sarfediyor. bu hâliyle mevcut aşk sadece "imkânsız aşk" değil, aynı zamanda da "kazara aşk" niteliğini de taşıyor.

başlangıçta tek yanlı olarak hissedilen bu aşk yine kıyaslama yoluyla yapılan bir çıkarım sonucu bir süre sonra "çekingen bir karşılık" bulunca iki taraf aynı olayları ya da anları eş zamanlı olarak farklı duygu yoğunlukları ile ve daha çok "akıllarından geçenleri paylaşarak" okura yansıtıyor.

anlatım özellikleri

buradaki değişimlerin benzerlikleri ve çatışmaları, ardışıklılığı ile açıkça ortaya konulunca bir tür gitgellerden oluşan bir ritm ortaya çıkıyor. bu ritm ve onu oluşturan unsurların romanın içindeki kurgulanışı bir tür "çoksesselilik / ardsesselilik" gibi değerlendirilebilir.

romanın içinde suat'ın necip için çaldığı klasik müzik parçaları, özellikle kimi tematik opera ve bale müzikleri, bu çoksesliliğin daha kolay algılanabilmesi için sanki okura yol gösteriyor. bu süreçlerdeki duyguların kayma ve değişimleri, keza kavuşamama, bir olamama hâlinin yarattığı durum, bir tür “kayıp / yas” duygusuna koşutluğu ile dikkât çekici bir şekilde ortaya konuluyor.

aynı şekilde buradaki ritim, hava, deniz ve doğanın değişim ve döngüleri ile daha biçimde hissettirilmeye çalışılmış. süreyya'nın sandalının denizdeki sallanışı, keza çevreye yapılan gezilerdeki atlı arabaların içinde yapılan yolculuklar sırasındaki konuşmaların ritmi, arabanın sallanışı ile simgeleştirilmiş.

hikâyenin arka plan gerçekliklerine derinlemesine girilmemesi, dünyada olan bitene değinilmemesi, zamansal unsurlara neredeyse hiç yer verilmemesi, romandaki iki karakterin bu hâllerini her dönemde birilerinin yaşayabileceği bir örnek oluşturması bakımından zaman üstü bir anlatıya dönüşmesini sağlamış. bu yanıyla da bir tür “klasik” bir yapıt olarak kaleme alınmış.

romanda mevsimsel değişikliklere bağlı yaşamın bazı anlarının tasviri dışında hemen hiçbir olay yok. tek olay olan romanın sonundaki “yangın” ve iki “âşık”ın ölümü. bu son adetâ sonradan eklenmiş gibi yüzeysel bir şekilde anlatılan bir buçuk sayfalık bir bölümü oluşturuyor. aslında bir anlamda da simgesel ve dönemin başat ideolojisine uygun bir son. kimbilir belki de yazarın sütten ağzı yandığı için yoğurdu böyle üfleme istemiş. dolayısıyla bu sonla bir tür de mesaj verilmiş: böyle bir aşkın imkânsızlığı ve bunu yaşayanların da bu yaşadıklarının bedelini, ödeyecekleri, hattâ bu nedenle cezalandırılması gerektiği gibi bir düşünce akla geliyor.

romandaki diğer karakterler, süreyya, kız kardeşi hacet, anne, baba ve enişte derinlemesine çözümlenmeyen temel nitelikleriyle ve dışarıdan algılanan yanlarıyla anlatılmış tipler ve birer silüet biçimde ortaya konulmuş durumda. onların bu aşka dair duygu ve düşünceleri ya çok belirsiz ya da çok dolaylı. asıl aktörlerden birisi olması gereken “süreyya” karakterinin düzlüğü ve hacet'in tepkilerinin dışarıya dönük yanlarının abartılışı diikâti çeken ve kontrastı oluşturan özellikler olarak nitelendirilebilecek yanlar.

eylül'ün 1900'da tefrika olarak yayımlandıktan sonra arap harfleriyle 1901 tarihinde birinci baskısı yapılmış. mehmed rauf, 1925'te yayınlanan üçüncü baskıyı kendisi o günün türkçesiyle yeniden kaleme almış ve böyle yayımlanmasını sağlamış. elimde mevcut basılı ve pdf kopyaların ikisi de günümüz türkçesiyle basıldığı için romanın özgün dilini okuyamamış olmak, mehmed rauf'un bu anlatısının sessel özelliklerini keşfetmeme imkân vermedi. bazı yazılarda alıntılarını okuduğum orijinal metnin sadâsını o vesileyle duymuş olmak da romanı algılama noktasında bir eksiklik yaratmış olabilir. aşağıdaki örnek aradaki farkı görebilmek bakımından önemli:

orijinal metin:

necip burada öyle saniyeler geçirdi ki hiçbir vakit unutamayacaktı. musiki ruhunun bütün kabiliyet pervaz ve iştiyâkını tahrik ediyor, onu ihtiyâçlarla, sevda ve fedâyı can ihtiyâçlarıyla, tatmin edilmesi muhâl olduğu için tatlı başlayıp galeyân ettikçe elîm olan ihtiyâçlarla boğuşurdu. ekseriyetle bu bir hüzünden ziyade bir iştiyak, bütün ele geçmeyecek güzel şeylere meshurâne bir incizap idi. (s. 168).

bugünün diliyle anlatılan metin:

necip burada öyle saniyeler geçirdi ki hiçbir zaman unutamayacaktı. müzik ruhunun bütün yetenek, uçuş ve özleyişlerini kışkırtıyor, onu ihtiyaçlarla, sevda ve canını feda etmek ihtiyaçlarıyla, tatmin edilmesi olanaksız olduğu için tatlı başlayıp taştıkça elim olan ihtiyaçlarla boğuyordu. çoğunlukla bu bir hüzünden çok bir özleyiş, bütün ele geçmeyecek güzel şeylere bulanmışa kendini kaptırmaktı. (s: 115)

sonuç olarak bir dönemin insan unsuru ve doğal çevrenin farklı bir biçimde ve tonda anlatılışı, aile ve birey olmaya dair farklı algı, yaklaşım ve düşüncelerin kısmen de olsa tartışılması romanı özgün

kılan yanlar arasında. gerçek anlamıyla bazı psikolojik çözümlemelerin olmaması, bunların sadece birer duygu ve düşünce biçiminde bir çeşit arazlar bütünü olarak aktarılması, aşka dair modern düşüncelere yer verilmemesi, kadının hemen daima bir nesne olarak algı ve ifadesi, aşkın içönde yer alan cinselliğin hemen hiçbir biçimde dile getirilmemesi romandaki eksiklikler olarak sayılabilir.

bu özellikleri itibarıyla bu romandan yaklaşık 20 yıl sonra okuruyla buluşan suat derviş'in kara kitabı burada dile getirilenlerden daha çoğunu ortaya koyan bir yapıt olarak farklılıkları anlamak bakımından çeşitli ipuçları sunuyor. dahası aynı romanda eril unsurların içerilmemesi, daha kısa ve çarpıcı bir şekilde anlatılması da önemli. tüm bu özellikleri nedeniyle mehmed rauf'un eylül'ü edebiyat kanonunda çok da önemli olmayan bir örnek olarak karşımıza çıkıyor.

Emel Kadör

Eylül, edebiyatımızın ilk psikolojik çözümleme kitabı. 1901'de yayımlanan roman, Mehmet Rauf'un ilk, aynı zamanda en çok sevilen eseri.

İstanbul'da geleneksel aile yapısı içinde bir konakta yaşar beş yıllık evli Suat ile Süreyya.

Konakta Süreyya'nı kız kardeşi Hacer ve onun sevmediği, paradan başka tutkusu olmayan yaşlı eşi ve baskıcı kayınpederin varlıkları genç çifti bunaltmıştır.

Denizi çok seven Süreyya, yaklaşan yazı, her yıl gittikleri ama pek de sevmedikleri bağ evinde geçirmek istemez. Babasından deniz kıyısında bir ev için para ister ama alamaz. Canı sıkılır, söylenir.

Suat, eşini mutlu etmek için gizlice babasına mektup yazıp para ister. Süreyya kuzeni Necip ile hemen boğazı gören bir köşk bulur ve genç çift sevinçle yazı orada geçirmek üzere konaktan ayrılır.

Süreyya, Suat ve kuzen Necip birlikte olmaktan mutludur. Yeniköy'deki yaşam hepsine bir canlılık getirmiştir. Suat kocasındaki neşeyi gördükçe evliliğinin canlanmasından erinç duyar. Süreyya bir tekne kiralar, akşama dek deniz, tekne ve balıkla zaman geçirir. Necib'i yanlarından ayırmak istemezler. İstanbul'da Batılı bir yaşam süren Beyoğlu eğlencelerinin müdavimi, bekar bir salon beyefendisi olan Necib'i sık sık köşkte konuk ederler.

Suat ile Necib'in ortak zevkleri müzik, onları gittikçe birbirlerine yaklaştırır. Kadınlara güvenmeyen ve bu nedenle evlilikten kaçan Necip, Suat'ı tanıdıkça ona hayran olur. Süreyya, hep denizle ilgilenmektedir. Suat'ın piyanoda Necib'in getirdiği besteleri çalması, yürüyüşler, akşam birlikte geçirilen keyifli zamanlar Necib'in Suat'a hayranlığını aşka dönüştürür. Bir gün, Suat'ın piyanonun üstünde duran eldiveninin tekini hızla alır. Eldiven artık onun için bir aşk nesnesi olur. Suat da Necib'e karşı ilgisiz değildir. Ancak bu aşk ikisinin de içlerinde suçluluk duyguları, vicdan azapları ile boğuşarak yaşanır.

Yaz biter tekrar konağa dönülür ama hepsi mutsuzdur. Çıkan bir yangında Suat'ın içerde olduğunu öğrenen Necip ve Süreyya ileri atılır. Süreyya tereddüt ederken Necib koşar, Yangında ikisi de ölür. Mehmet Rauf, olaylara değil ruhsal çözümlemelere dayalı romanında geleneksel yapı içinde çıkış bulamayan bir aşkı işler Eylül'de. Suat da Necip de etik değerlere bağlı kişiler. Aşkılarını gözlerden gözlere akıttıkları duygularla yaşıyorlar. Bakışlar ve tavırlarları adlandırıp birbirlerine kızıp birbirlerinden uzaklaşıyor, kendi kurdukları düşler dünyasında geziniyorlar.

Sosyal konumları, üzerlerindeki en ağır baskıyı oluşturuyor. Süreyya'ya ve aileye karşı kendi gerçek duygularından vazgeçmeye karar veriyorlar. Suat bu nedenle; gencecik bir kadın olmasına karşın kendini yaşamının eylülünde bir kadın olarak nitelendiriyor.

Eylül Mehmet Rauf'un yaşamından yansımalar olan bir eser. Mutlu evliliklere özlem duyan, üç kez evlenen yazar ömrü boyunca arayışını sürdürmüştür.

Eylül, Servet-i Fünun Edebiyatı'nın en önemli romanlarından biri. Dili dönemin ağır dil özelliklerine göre sade olarak nitelendirilse de günümüz okurları için zor bir dil.

Eserde olay yok denecek kadar az. Yazar, iç konuşmalar ve bilinç akışı tekniklerini kullanmış, Suat ile Necib'in ruhsal özelliklerini başarıyla çözümlemiş; kişilerin görünmeyen dünyalarını, yaşadıkları gelgitleri, ahlak ile duygu çatışmalarını etkileyici bir dille kaleme dökmüş. Romanda kahramanlardan Suat ve Necip'i tanıyoruz; diğer kahramanları örneğin Süreyya'yı derinliğine tanıyamıyoruz. Yazar öteki kişiler üzerinde pek durmamış.

Yazar Dönemin İstanbul'unun yaşayış biçimi ve eğlence hayatının izlerini buluruz Eylül'de, kahramanların çevresinden. Bu çevrede Süreyya, Suat ve Necib'in aşktan başka kaygıları yok. Güzelliklere, düşkün estetize olmuş bir yaşam içindeler ama kendilerinden vazgeçecek kadar onurlarına bağlı kişiler.

Öte yandan eserin yazıldığı dönem Abdülhamit'in "istibdat" dönemi. Osmanlının son yılları. Aydınlar, yazarlar, gazeteciler, sanatçılar için sansürün, baskıların acımasız olduğu bir dönem. Eser bunların dışında bir çevreyi yansıtıyor.

Roman ilkbaharda başlıyor, yazın sürüyor, sonbaharda bitiyor. Suat 'la Necib'in aşkları gibi.

Bundan yüz yirmi yıl önce Türk romanının gelişmeye başladığı dönemde böyle bir yapıtı edebiyatımıza kazandıran Mehmet Rauf'a selam olsun.

Aysel Sayın

Türk edebiyatının Batılı anlamda ilk psikolojik romanıdır. Romanda olay unsuru geri plandadır. İlahi bakış açısıyla 3. Tekil kişili anlatımın kullanıldığı Roman, roman kahramanlarının ruh çözümlemeleriyle ve çevre betimlemeleriyle ilerler. Bireysel bir konu "yasak aşk" işlenmiştir. Servet-i Fünun döneminde yazılan diğer eserlerde olduğu gibi Eylül romanı da "sanat sanat içindir" anlayışıyla yazılmış, Arapça ve Farsçanın hakim olduğu ağır bir dil kullanılmıştır. (sadeleştirilmiş) Eylül'de kişi ve doğa betimlemeleri ayrıntılı ve başarılıdır. Servet-i Fünun romanlarında roman kahramanları konaklarda, köşklerde, yalılarda hizmetçilerle birlikte yaşayan yüksek zümreden, geniş ailelerdendir. Eylül romanında da Süreyya ve Suat, Süreyya'nın ailesiyle birlikte bir köşkte yaşamaktadır. Ailede oldukça aksi, otoriter, dediğim dedik, hayatında sevgiye yer olmayan bir baba figürü karşımıza çıkar. Süreyya; sadece kendi zevklerini düşünen, üretmeden tüketen, karısını çok seven fakat kadın ruhundan anlamayan Batılı olmakla Doğulu olmak arasında kalan genetik olarak bazı özellikleri babasına benzeyen biridir. Suat; ölçülü, zarif, duygusal, iyi kalpli, müzik zevki olan piyano çalan kocasının ihmal ettiği aşk acısı çeken toplumun değer yargılarıyla kendi istekleri arasında sıkışıp kalan kocasını aldatmak istemeyen fakat duygularına söz geçiremediği için ruhunda çatışmalar yaşayan yaşadığı ortamdan, Süreyya'nın ailesinden sıkılan bir kadın... Necip; zarif, iyi niyetli, Beyoğlu'nun eğlence hayatıyla iç içe, yaşam biçimi nedeniyle tanıdığı kadınlar yüzünden kadınlara ilişkin olumsuz düşünceleri olan fakat öncelikle Suat'ın namus anlayışından, sakinliğinden, ölçülü tavırlarından ve daha sonra güzelliğinden etkilenip ona aşık olan, Suat'ın kocası akrabası Süreyya'ya ihanet etmek istemeyen, namus-aşk anlayışına ilişkin kafası karışık, zaman zaman duygularıyla baş edemeyen, aşkı için ölümü göze alabilecek kadar fedakar biri... Hacer; Süreyya'nın kız kardeşi ve Fatin'in karısıdır. Kocasından içlenen uçarı, ölçsüz, kıskanç, dedikoducu, Necip'e ilgisi olan ve bunu pervasızca davranışlarına yansıtan sokaktan geçen pencereden gördüğü erkeklerle bile bir ilişki düşünebilen, Necip'le Suat'ın arasında bir şeyler olduğunu fark eden ve bunu çeşitli ortamlarda tavırlarıyla ve sözleriyle hissettiren Suat'tan daha genç ve güzel bir kadın... Fatin; Hacer'in kocasıdır. Üretmeden tüketen, başkasının sırtından geçinen, yalancı, yalaka, güvenilmez biridir. Hanımefendi; Süreyya ve Hacer'in annesidir. Suat'ın ailede en çok sevdiği ve saygı duyduğu aile bireyidir. Kocasının tüm kabalıklarına karşın boyun

eğen, susan, zarif ve şefkatli bir kadındır... Romanda realizm akımının etkisi var. Bu etkiyle yazar, olaylar karşısında tarafsız davranmıştır. Yasak aşk karşısında kahramanların hissettikleri olduğu gibi verilmiştir. Toplumu eğitmek gibi bir düşüncesi yoktur. Yorumu okuyucuya bırakmıştır. Realizm akımında kahramanların psikolojilerini daha iyi yansıtmak için psikolojileri ve yaşadıkları yerler ayrıntılı bir şekilde verilir. Eylül'de de kişi ve çevre betimlemeleri ayrıntılı ve başarılıdır. Doğanın ve çevrenin insan psikolojisi üzerindeki etkilerini roman kahramanlarında bulabiliriz. Suat'ın ve Süreyya'nın aile yapıları belki de Suat'ı sevgi arayışına, Süreyya'yı ise sevgisizliğe itmiştir. Roman kahramanlarından Suat, Süreyya ve Necip'in yalıya gittikten sonra farklılaştığını görürüz. Suat, bağ evindeyken aile ortamında Süreyya'nın bencilliğini, kendisini ihmal ettiğini bu denli fark etmezken yalıya gittikten sonra, yalnız kaldıklarında bunu fark eder. Süreyya'nın sandal ve deniz tutkusu, kendi isteklerini ve bu tutkusunu her şeyin üstünde tutması, Suat'ı ihmal etmesi, yalnız bırakması, Suat'ın piyano ve müzik tutkusuyla alay etmesi ayrıca Necip'le Suat'ın müzik zevklerinin örtüşmesi, Necip'in kişilik özellikleri Necip'le Suat'ı yakınlaştırır. Necip, öncelikle Suat'ın tanıdığı kadınlara benzemeyen namus anlayışına, zarif, ölçülü davranışlarına daha sonra gözlerine, güzelliğine vurulur. Sadece ruhen bağlı olduğu Suat'a fiziksel olarak yaklaşamaz, ona bir parça yakın olmak için Suat'ın eldivenini çalar. Suat'ın eldivenine sahip olması Necip için ona dokunmak gibidir. Necip'in hastalığı sırasında Hacer'in eldivenle ilgili ulu orta konuşmaları, Suat'ın bu aşkı fark etmesini sağlar. Suat da Necip'e karşı olan duygularının ayırımına varır ve ona daha yakın hissettirdiği için eldivenin diğer tekini yanından hiç ayırmaz. Eldiven adeta ikisi arasında bir sır, bir bağ gibidir. Roman boyunca Suat ve Necip'in aşkı ruhsal boyutta kalır. Bedensel birleşmeye taşınmaz. Bakışlar ve duygular vardır sadece. Bir de aşkın beyin kimyasını bozan olmayanı varmış gibi hissettiren hallerini yaşarlar. Tüm bu yaşadıklarıyla, duygularıyla toplumsal normlar ve ahlaki değerler çatışır. Toplumun değer yargılarıyla kendi duyguları arasında bocalayan bu iki aşık belki de bilerek, isteyerek trajik bir sonu seçer. Romanda olaylar bir nisan günü başlar. Eylül ayında sonlanır. Suat-Necip ve Süreyya arasında yaşananların çoğu yaz mevsiminde, yalıda geçer. Eylül ayı geldiğinde. Suat, artık Süreyya'yla eskisi gibi mutlu olamayacağını çoktan farkına varmış, mutsuz bir kadındır. Eylül ayıyla kendi yaşamını, kadınlığını karşılaştırır ve bana göre romanın en etkili bölümlerinden biri aşağıdaki alıntıdır. "Buna sonbahar demişler zaten! Bu kadar güzellik ve sıcaklık verdikten sonra, eylül'den daha ne beklenir? Malûm ya, eylül hüznün ve matem ayıdır. Bu söz üzerine Suat'a, hayatının bu çağı, ömrünün, kadınlığının eylül gibi geldi. Eylül! Öyle bir ay ki, geçen her güzel günü için ona minnettar olmak gerekir; içine birkaç günlük kış hücumundan acı düştüğü için, o güzel havaların, sürekli yazın artık nasıl geçmiş, yalnızca bir mazi olmuş olduğunu hissettiren bir esef ve özlem ayı... Onun hayatı da böyle değil miydi? Tıpkı şimdi düşündüğü gibi, nasıl yaz elindeki mutluluktan habersiz geçip kışın ilk hücumuyla üzülsün, o da demin anlamamış, üzülmemiş miydi? Tekrar hayatına başlamak arzusu, bugün tekrar yaz olmak emeli gibi değil miydi? Bir zamandır onu harap eden endişelerin, sıkıntıların ne olduğunu artık iyice görüyor, 'işte benim eylülüm.' diyordu" Mehmet Rauf'un Eylül romanında Fransız edebiyatından ve Aşk-ı Memnu romanından konu ve içerik yönünden etkilendiğini düşünüyorum. Aşk-ı Memnu romanında yasak aşk ruhsal boyutta kalmasa da kahramanların yaşadıklarında, sözlerinde benzerliklerle karşılaşmak mümkün. Yazarın birçok romanında olduğu gibi bu romanda da kendi yaşamından izler var. Yaşadığı yasak aşklar eserinin konusunu oluşturmuş, müzik tutkusu ve denizle bağlantısı vb. nitelikler ise kahramanların özelliklerine yansımıştır.

Sevgi Çifter

Her şeyin ılık hızıyla geçtiği günümüzden; mimiklerin, bakışların, davranışların, sadece iki kişinin anlayabileceği sözcüklerin anlamlı olduğu, günlerin sadece aşk/sevgi/ikili ilişkiler ile doldurulduğu

günlerin var olduğu sanılan zamanlara bir gezinti oldu benim için Mehmet Rauf'un Eylül romanı. Son zamanlarda okuduğum kitaplar kategorisinin dışında bir roman. Bu yüzden seçim için sevgili Rezzan'a teşekkür ediyorum.

İlk öyküsünü on altı yaşında yazan, Halit Ziya Uşaklıgil'den etkilenen Mehmet Rauf'un Servet-i Fünun'da 1900'de tefrika halinde yayımlanan eseri Eylül'ü ben Evrensel İletişim Yayınlarının bastığı, Rüştü Aydoğan'ın yayına hazırladığı haliyle okudum. Dilinin ağıdalı olduğunu çoğu kez duyduğum eserin yayına hazırlanmasının sadeliği ile olsa gerek, okurken zorlanmadım.

İlk psikolojik roman, bireyin öznel yaşantısını doğrudan konu alan ilk roman unvanlarını elinde bulunduran Eylül'ün yazıldığı dönem Osmanlı'nın çöküş dönemleri; Osmanlı padişahlarının sondan 4ncü padişahı, 2nci Abdülhamit dönemi. Bu dönemde eğitime büyük önem verilmiş, özellikle kadınların mesleki eğitimine. Örneğin ilk kız öğretmen okulu bu yıllarda açılmış(1870). Tarihi bir geçişin hareketliliğin başladığı dönemde ümmetçiliğin ön planda tutulmasıyla, yüz binlerce Ermeninin öldürüldüğü Hamidiye katliamı gerçekleştirilmiş, Süryanilere kıyım uygulanmış, tüm bunlar nedeniyle 2nci Abdülhamit 'kızıl' ve 'ermenî kasabı' diye anılmış. Öte yandan 2.

Abdülhamit Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü sırasında devlette mutlak hâkimiyet sağlayan son padişah olduğu için 'ulu hakan' olarak da adlandırılıyor çoğu kaynaklarda. Tabii Ermeni ve Süryani katliamlarını önceleyen kaynaklar 'ulu hakan'ı, Osmanlıcılığı önceleyen kaynaklar da 'kızıl/ermenî kasabı' lakaplarını hiç anmıyorlar doğal olarak. Kısa bir araştırmanın (google teyze / yoksa tabii ki bu kadar Osmanlı bilgim yok) sonucu ulaştığım bu bilgileri neden yazdığımı gelince; böylesi hareketli bir geçiş döneminde Mehmet Rauf'un tarihi arka plana hiç değinmeden bir eseri kaleme alma başarısı veya tercihi. Kitapta deniz hamamı, sandal gezintileri, kışların konaklarda, yazların bağ evleri veya yalılarda geçirildiği anlatılmasa ve tabii ki eserin yazıldığı tarihi de bilmesek, İstanbul'u boğazın ve doğanın güzelliklerinin yaşandığı, toplumsal hiçbir elim olayın gerçekleşmediği, Beyoğlu eğlencelerinden ibaret bir şehir sanacağız. Bu yazarın üst sınıfın ilişkilerini anlatmasından kaynaklı da olabilir ama yine de o dönemin tarihi hakkında biraz bilgi bekledim sanırım.

Yasak aşk ve sadakat/sadakatsizlik temaları üzerinden ilerleyen roman aynı zamanda; ev kadınlığı, evlilik, aile ve toplum baskısı, ikiyüzlü yaşam, bencillik, namus ve yüzleşme gibi kavramları da tartışıyor, tartıştırıyor. Roman kahramanlarını yaratırken, karşıtlıklardan beslendiğini düşündüğüm yazarımız; Suat/Süreyya evliliği ile Hacer/Fatih evliliğini, sanat-estetik ile gelir geçer zevkler ve kabalık olgularını, bencillik ile sürekli duygudaşlık kurarak yaşamayı, karşıtlıklar kurarak mercek altına alıyor.

Sema Demirsoy

kitabın özgün bir dil ve anlatım tekniği var. 3. kişi tarafından sade bir üslup ile yol alırken suat ve necip isimli kahramanların iç çatışmalarının çok iyi betimlendiğini fark ediyor okur.

suat kocasının can sıkıntısını gidermek için yalı, tekne, deniz ihtiyaçlarını karşılıyor.

"senin gülünün diğerlerinden daha önemli olmasını sağlayan şey,ona ayırdığın vakittir" der küçük prens. süreyya ve suat karı koca olarak ilişkilerini canlı tutacak zamanı birbirlerine ayırmayı başaramıyorlar.

necip yani üçüncü bir kişi suat ve eşinin evliliğini kıskanıyor ve sonrası suat'a aşık oluyor. eldiven objesi ile fetişistik yönünü ortaya çıkarıp kaygısını azaltmak istiyor.suat da bu aşkı yanıtsız bırakmıyor. necip ve suat'ın can sıkıntısını giderme araçları olan piyano da onları daha yakınlaştıran bir müzik aleti. iki aşık ruh dünyalarındaki çalkantılarla uğraşırken birden çıkan yangın ile kitap sona eriyor. eylül ayı da kayıplar yaşanan ay olarak zihnine yer ediyor okurun.

halit ziya uşaklıgil aşk-ı memnu romanını okumadım zaman zaman dizilerini izledim hatta son bölümünü çok beğenmiştim. bir süre önce okuduğumuz "kıskanmak" romanı ise karakter seniha'nın özellikleri ve kötülüğün edebiyatta ifadesi olarak elimden düşürmeden okuduğum birinci sıradaki kitap olarak yerini korusa da mehmet raufun bu eseri de yakaladığı psikolojik tahlil başarısı ile türk edebiyatında önemli yer oluşturuyor

Figen Uyguner

Roman üç ana karakter ekseninde geçiyor; Süreyya, Suad ve Necip. Suad ve Necip birbirlerine aşık olur. Süreyya Suadın kocası, Necip Süreyyanın hem akrabası hem de yakın arkadaşıdır. Hikaye bu üç karakterin birbirlerine olan duygusal bağları çerçevesinde gelişir. Romanda olaylar neredeyse yalı ve çevresini gezmek üzerine kurgulanmış olmasına rağmen Necip ve Suad'ın psikolojik tahlilleri hikayeyi canlı kılar.

Duygular acı, ızdırap, endişe, pişmanlık, suçluluk olarak yoğunlaşır. En güzel olaylar bile yoğun bir melankoli içinde acıyla karıştırılarak sunulur. O kadar ki, Suad yalının balkonunda oturup Süreyyayı beklerken bile endişelidir, Necipin yalıya gelmesi vicdan azabı ve suçluluk yaratır, piyanoda çalınan parçalar acı ve ızdırabı duyumsatır, günlük sohbetler sırasında hisedilenler ise hep yabancılik, suçluluk, acı, sıkıntı gibi duygular üretir. Romanın atmosferi bunun üzerine kurulmuştur. Mekanlar deniz, doğa gibi açık mekanlar olsa bile üç kişi daha çok bu mekanlarda kendi çemberlerinde sıkışmış gibidir. Denizde küçük bir sandalın içindedirler, balkonda denizin kıyısında olsalar bile Suad ve Necipin ruh dünyaları çemberlerinin dışına çıkmalarına izin vermez. Onlar kendi yarattıkları dünyanın içinde adeta hiçbir şeye karışmadan derin bir yalnızlık içinde yaşarlar. Bütün bunların kaynağı ise aşk, asla sahip olmamaları gerektiğini düşündükleri aşklarıdır. Bazen havanın yağmurlu ve bulutlu oluşu da romandaki kasveti arttırır. Bu açılardan bakıldığında yazar bana göre romandaki atmosferi başarılı bir şekilde kurmuştur. Fakat Süreyyanın nerede çalıştığı, geçimlerini nasıl sağladıkları gibi konular yanıtsız bırakılmıştır.

Kitabın bakış açısı ise özellikle kadın okurlar için tam bir kabus gibidir. Sürekli kadınlardan erkek dünyasının edilgen nesneleri olmaları beklenir. Kadınlar onların dünyalarını süslemek, onları eğlendirmek ve mutlu etmek için vardır. Onlardan beklenenler bellidir. Eşlerinin isteklerini gerçekleştirmeleri, her zaman ağırbaşlı, sabırlı ve güleryüzlü olarak eşlerini mutlu etmeleri ve onlara sadık olmalarıdır. Mutsuzluk ve sevgisizlik bir kadının katlanması gereken durumlardır. Suad romanda davranış olarak idealize edilmiş kadındır. Büyükhanımın sabrı ve sessizliği, Suatın boyun eğişleri bir erdem gibi yansıtılır. Hacer karakteri onlardan farklı olarak itirazını, duygularını, özlemlerini dillendirebilse de olumsuz olarak nitelenmiştir. Kadınlar erkekler için vardır, erkekler de kendileri için... Ev içi düzen ve ihtiyaçlar kadınlar içindir, eğlenme ve isteklerini gerçekleştirme ise erkekler için... Romanda iki çeşit evlilik görürüz. Süreyya ve Suadın evliliği aşk evliliği olarak tanımlanır, Hacer ise babasının isteği ile evlenmiştir.

Necip kadınlara karşı düşmanca denebilecek düşünce ve duygular besler. Yalanlar ile onları kandırdıkları, sadakatsiz, güvenilmez oldukları gibi. Fakat bu davranışların kendinde olmasını hiç sorun etmez. O kadınlar tarafından hırpalanmış, aradığı aşkı bulamamış, kadınlara güvenini kaybetmiş bir erkektir ve yaptıkları, yaşadıkları bu nedenle mazur görülebilir. Kadınlardan beklenenlerle erkeklerden beklenenler aynı değildir.

Süreyya aslında ideal koca tipidir, karısını sever ona belli ölçüde alan tanır, kendisi sevmediği halde onun piyano çalmasına izin verir, karısına karşı güven duyar ve babası gibi kaba değildir. Onun da günahı kendi ilgi alanlarına dalıp Suad ve Necipin birlikte zaman geçirmelerine göz yummasıdır. Bu aşkın doğmasında bir açıdan onun ilgisizliğinin de payı vardır. Roman okura bunu duyumsatır.

Suat aşık olduğunu fark ettiğinde evliliğini sorgulamaya başlar. Kendi hayatı ve istekleri olmadığını herşeyin Süreyyaya göre yapıldığını, hiç bir şeye itiraz etmediği ve hep onun isteklerini gerçekleştirdiği için evliliklerinin sorunsuz görüldüğünü fark eder. Kendisi olmaktan vaz geçmiştir, bu ona acı verir. Fakat bundan çıkardığı sonuç da okur için acı vericidir. Suat bu kez de kendisini Necipe teslim etmek istemektedir. Çünkü aşık olmak herşeyden vaz geçmek ve teslim olmaktır. Bir ironik yan da Necipin onun boyun eğişlerine, eşini mutlu etmeye çalışmasına, sadakatine hayranlığıdır. Necipin aşkı da buradan doğmuştur. Aslında iki erkek te Suadın erkeğine karşı takındığı tutumu severler. O ne kadar itaat ederse, duyguları ve istekleriyle gerçek Suatı ne kadar gömebilirse ideal kadın tipine o kadar yakınlaşacaktır.

Romanda sözü edilen aşk tensel birliktelikten uzak, acı, ızdırap ve suçluluk duygularından başka bir şey vaat etmeyen bir aşktır. İki aşık bir an olsun bu aşkı tensel olarak düşünemezler. Duygusal alan kutsanmış, tensel yan ise aşkı kirleten bir unsur olarak görülmüştür. İki aşık ancak aşklarını unutmaya karar verdiklerinde elleri buluşur ve Necip Suatı gözlerinden öper.

Toplum hayatını çevreleyen namus, aşk, evlilik, sadakat gibi konular yok oluş ekseninde sorgulanır. Madem ki ölüm vardır, herkes birgün yok olup gidecektir, öyleyse niçin bunlara katlanırsız diye sorar aşıklar. Bu sorgulama sonuçta geleneksel değerlerin kabulü ile sonlanır. İki aşık yanarak can verirler ve bütün sorular konağın külleri arasına karışır. Geleneksel olan ayakta kalmış, normlara uygun olmayan can vermiştir. Yazar İki aşığın ayrılması ile yetinmemiş onları öldürmüştür de. Evlilik ve sadakatin, aile hayatının değeri teslim edilmiştir. Yine aykırı bir aşk sözcüklerle de olsa ölüme mahkum edilmiştir.

Sanırım bu roman üzerine aşkı epey konuşacağız. Kirlenmiş aşk, masum aşk, imkansız aşk, yasak aşk, aşkın acı veren bir duygu oluşu... Peki ya toplumsal normlar olmasaydı, aşklar yine de böyle mi adlandırıldı? Sanırım bir o kadar da konuşulması gereken aşk karşısında kadın ve erkeğin eşit konumlandırılabilmesi...

Nuray Turhan

Yazar, Necip ile Suad arasındaki ilişkinin biraz da can sıkıntısının etkisiyle aşka dönüşmesini tüm ayrıntılarıyla, güzellikleriyle ve kaygılarıyla okuyucuya aktarmış . Kitabın sonu çok ilgimi çekti. Bunu tartışmak isterim. Duygusal bazda da olsa yasak aşk yaşayan kahramanlarının çıkan yangında yanarak ölmeleri onların birtakım toplumsal mesaj kaygısıyla cezalandırılmaları mı yoksa daha sonraki yaşamlarında oluşabilecek kötü şeylerden öterek korunmaları mı ? Romanın bana göre en başarılı çizilmiş kişisi Necip'ti. Yazarın hayatı ile ilgili paylaşımları okuduğumda M. Raufun Necip karakterini oluştururken kendi deneyimlerinden epey yararlandığını düşündüm. Servet-i Fünun dönemi edebiyatçılarından olan M. Raufun Eylül kitabı hep okumak istediğim ama ertelediğim bir kitaptı.

Seciminden ötürü R. Turhan 'a çok teşekkür ederim.

Nuray Demirezer Kaya

Mehmet Rauf 'un Eylül kitabını daha önce okudum ancak hafızamda sadece ana hatları kalmıştı. 1901 yılında yayınlanan, Mehmet Rauf'un ilk kitabı olduğunu öğrendim. Suad, Süreyya ve Necip'in aşk üçgenini anlatan ünlü eserin ilk psikolojik romanı olması özelliğini de yeni öğrendim ve daha bir ilgimi çekti. Gerçekten de roman baştan sona psikolojik tahliller üzerine. Çok ayrıntılı olması yer yer beni sıkırsa da yazarın çok başarılı olduğunu söylemeden geçemeyeceğim.. Romanı film seyrederek gibi okudum.

Kitabın isminin neden Eylül olduğunu ise kitabın sonunda çok doğru olarak ve yerinde açıklaması gerçekten insanı hüzünlendiriyor.

Eylül ile yazarın bize anlatmak istediği gençliğin çok çabuk gittiği ve engel olmanın mümkün olmadığı , giden günlerin kıymetini bilmek lazım geldiğini alttan alta çok güzel bir kurgu ile yasak bir aşk üzerinden anlatıyor.

“E, Sonbahar bu... Artık bu kadar letafet ve hararet verdikten sonra ! Eylül'den daha ne beklenir. Eylül malum ya üzüm ve matem ayıdır. O zaman Suad'a da Hayatının şu devresi ömrünün, kadınlık hayatının eylülü gibi geldi. eylül...”

Roman, Süreyya eşi Suad ile Necip'in başkahramanları olduğu eserde Suad ile Necip'in arasındaki yasak aşk anlatılıyor. Süreyya'nın ailesinin bağ evinde başlayan hikâyenin daha ilk sayfalarında beş yıldır evli olan Süreyya ve Suad ın boğaz da bir yalıya taşınmaları eşini mutsuz etmekten korkan Suad ın birden kendini mutsuz hissetmesi ve Necip e ilgi duyması...Necip in ise Suad a daha önceden başlayan aşkı ve mutsuz son.

Roman da evlilik, aşk, ihanet, mutluluk, namus gibi kavramlar irdelenmiş. İç konuşmaların çok yoğun olduğu uzun konuşmalar, ruhsal tahliller oldukça uzun uzun anlatılmış ben kitabı İnkılap yayınlarından(1925 tarihli baskıdan yararlanılarak hazırlanan)okuduğum için oldukça zorlandım.

Tarafların arasındaki aşk bana çok büyük bir aşk hissini uyandırmadı..Necip yönünden hayatın bütün eğlence ve gezmelerini tüketmiş artık boşlukta olması nedeniyle bir duygu durumu olarak gördüm.Suad yönünden ise evliliğinin artık renksiz heyecansız olması,eşi ile ortak bir zevklerinin olmaması nedeniyle sıkılması karşısına çıkan Necip in de müzikten hoşlanması ruhuna hitap etmesi ile aşık olduğunu zannetmesi diye düşünüyorum

Yazarın iki kitabını daha okudum bu kitapların İş Bankası Yayınları'ndan olması nedeniyle çevirinin daha kolay okunması nedeniyle daha kolay okudum.

Ferda yı Garam ve Genç Kız Kalbi .

Özellikle Genç Kız Kalbi ni çok beğendim..Ferda yı Garam da Eylül ü andıran bir roman.

Yazarın en merak ettiğim durumu o dönem için erkeklerle kadınların (haremlik seramlık gibi) ayrı dünyaları olmasına rağmen erkek bir yazarın bir kadının ruh halini bu kadar iyi çözümleyebilmesi çok başarılı ve takdire şayan geldi.

Bence yazar romanlarında bize kadınların o dönem içinde kadın olmaktan kaynaklanan yaşadıkları zorlukları anlatma konusunda da oldukça başarılı.

Nilhan Tuncer

Eylül romanı, edebiyat derslerinde ilk psikolojik roman olarak belirtilmiş ve bu şekilde öğretilmişti. Onunla ilgili bu kısa bilgi dışında aklımda pek fazla bir şey kalmamıştı. Bu nedenle 1900 yılında yazılmış bir eseri okumak ve o dönemi anlamak açısından da önemli olduğundan romanı ilgiyle okudum ve Rezzan Hanıma seçimi için teşekkür ederim.

Öncelikle ilk psikolojik roman diye ifade edilmesinin nedenini merak ederek başladım okumaya. Karakter özellikleri, doğa betimlemeleri ve ayrıntılı durum analizleriyle dolu olan satırların varlığı romanda başlıca dikkati çeken unsurlardır. O yıllarda Halit Ziya ile gittikçe güçlenen derinlikli roman yazımının etkisi ve Fransız edebiyatının izleri, okurken fark ettiğim noktalardan bazılarıdır. Roman uzun sayfalar boyunca kişilik çözümlemeleri, duyguların anlık değişimleri ve satırlar süren nerdeyse aralıksız anlatımları ile hareket ve olay eksenli okuyucu için oldukça zorlu okuma serüveni sunmaktadır. Nitekim en zor okunan ya da bitirilemeyen romanlar arasında “Eylül” romanının adı da geçmektedir. Ancak yine de imrenmenin etkisiyle platonik olarak başlayan aşkın yakıcı hallerini, karşılık bulduğunda olanaksız bir aşka dönüşen kahramanlarımızın duygularını yakından izleriz biraz da etkilenersek. Yaşanamayan aşkların ya da aşkın yıkıcı etkilerinin hep nedense ölümle eşlenerek sona ermesi fikri o yıllardan kalan bir miras gibi günümüzde bile

varlığını korumaktadır. Aşkın ulaşılması zor yaşanması ondan da zor bir kavram olarak devam etmesine yol açan nedenler var oldukça edebiyatın da en güzel konusu olmaya devam edecektir hiç kuşkusuz...

Havva Seymen

Önce hayatını okurum bir yazarım. Çünkü yazdıkları çocukluktan itibaren onu etkileyen ya da eksikliğini duyduğu şeyler.

Tam da böyle yazacakken gönderdiğiniz bir dergideki yazının ilk paragrafı benim hissettiklerime çok uydu.

Soyle: Yazıya benziyor hayat da. İlk paragrafı bütün akışı belirliyor. Çocuklukta kayda düşmüş ne varsa bir ömür hükmünü sürdürüyor. Hep o ilk paragraf girmiş cümlelerin acilimi yaşananlar....."

Gerçekten hangi yazarı okusam eserleri kendini ifade etme arzusu derim. Biraz arastırdıktan sonra da haklı çıkarım. Örneğin Bernhard Schlink' in Okuyucu'su.

Aslında hepimiz oyle değil miyiz?

İnce ruhlu, aska ve müziğe tutkun bir kişilik Mehmet Rauf... Zamanın ahlak anlayışı ve kültürüyle, erkek olma algısıyla uyuşmayan şahsiyet... Mutlaka bir şekilde kendini göstermek ister. Madam Bovary' ye meftun olmus. Eylül de bir ask üçgeni Bovary kadar cesur yazılmasa da.

Son paragraf ta soyle: Yaprakları çürütüyor Eylül ayı. İnsanlar da sonunda toprağa karışıp curuyorlar. Mehmet Rauf ise bedeni toprakta çürüme de Eylül sayesinde hep yaşıyor.

Çok güzel bir bitiris.

Yıllar önce, gençken TRTde dizi olarak çevrilmisti. Mine Manavoglu Suat rolundaydı. Eldivenin sembolize ettiği duygular beni çok etkilememisti. Simdiki birikimimle farklı bakıyorum.

Sana sanat içindir akiminda yazanların hayatına bakıyorum da, genelde tuzu kurular. Avrupa' ya gitme imkanı olanlar, aileden ve çevreden çeşitli rahat yasama imkanları var.

Anadolu'daki yoksul ve padişahın kulu halk nerden bilsin Bovary'yi. Yiyecek ekmegin pesinde. Yine de duyguların böyle incelikle ifade edilmesi harika.

Politikadan, yönetenlerden hiç bahsedilmemiş. Suya, sabuna dokunmadan ask, kadınlar, muzik, rahat ve sorumsuz yaşam...Sınıf düzleminden uzaklastikmi gerçeklerden de uzaklaşıyoruz. Büyük resmin içinde küçük bir noktayız biz.

Feride Cihan Gökten

Bu kitabı tam bitiremesem de iki bölümlük radyo tiyatrosunu toplantıya katılabilmek için dinledim. Ayrıca Mehmet Rauf hakkında da okudum. Türkiye edebiyatında ilk psikolojik roman olarak geçiyor. 1901 yılında. Aslında Avrupa Edebiyatındaki psikolojik roman türlerine göre bakarsak daha geç bir dönem.

Kitabın edebi yönü zannedersen tartışılmaz. Olay kadim bir olay. Sevgi aşk evlilik sadakatsizlik üzerine.. Yani bireyin çatışmaları ve çıkmazları.. Oldukça sade ve katmamsız olarak işlenmiş. Roman kahramanlarının kişilik özellikleri detaylı olarak verilmiş.

Kitabı okumamış olmama rağmen yardımcı metinler ve tiyatro oyunu ile edindiğim duygu ve düşünceye göre ben roman kahramanlarının hepsini olayların bu şekilde gelişiminde haklı buldum. Haklı derken başka türlü olamazdı demek istiyorum. Romanın başarısı biraz da buradan geliyor diye düşünüyorum.

Suat boşlukta bir kadın. Kocasını bu boşluğu doldurabilecek biri değil. Zaten kolay kolay da kimse dolduramaz. Piyanosunu ve müzik keyfini paylaşabileceği yakışıklı bir adama ruhunun kayması

doğal. Süreyya kendi dünyasında bir adam birçok insan gibi. Üstelik de duygusal fark edişi zayıf bir adam. Ya da kendine çok güvenli. Bilemiyorum. Yani Necip'in Suat'a karşı bir şeyler duyabileceğini gözlerinin önünde olduğu halde hissetmemesi. Bu bana biraz tuhaf geldi mesela.. Ben bu kadar yazayım. Kitabı tümüyle okuyacağım. Gerçekten bu platonik aşkın detayını merak ediyorum.

Kitabı seçen sevgili arkadaşımız Rezzan hanıma teşekkürlerimle...

Ar-Da Bajar

Roman , az karakterli , ve Anadolunun bir köyünden İstanbul'un bir köyüne doğru yaşam sürevinde evli bir çiftin ve bu evli çiftle birlikte hovardalık yaşayan akrabaları olan Necib'in ,Suad'a olan aşkını anlatan ruhsal bir roman

Romanın dili ;Romanın dili aşk olduğu için benzetmeler, doğal tasvirler , ve sözcük yaratımı ve kullanımı yerinde ve üretimi mükemmeldi dilinin ruhsal durumu acıtıcı , bunalımlı ve tekrar yoğunluktaydı

Romanın karakterleri ; Hacer, Fadin, Fehim bey, Suat, Sureyya, Necip, ve Hizmetli kadı

Karakterlerin kişilikleri birbirinin kopyasıydı ve hata yaşadıklarıyla durdukları konum itibari birbirini zıttı hovarda Necip, müzik repertuarı fazla ve entelektüel yapısı yüksek hep dışarda olan bir karakter olmasına rağmen bir türlü Suat'a aşkını söylemiyor bu da onun bulunduğu konumuyla bir çelişki oluşturuyor yani bu kadar sosyal bir insanın duygularını karşı tarafa ifade edememesi, söyleyememesi çelişki oluşturur Necip karakteri Proustla aynı karakter, benzer özelliklerini taşır. Sadece görünürde aşk olmak ve ondan nemalanmak istemiştir ve aşık olduğu kadına kendini ifade etmeden kendi kafasından kuruntular oluşturmak, korkmak, yaklaşmamak, kaçmaya teşebbüs etmek suçu başkasına atmak ,başkasını kirletmeye çalışmak, kedinin temizine çıkartmak onun için daha kolaydı belki de evlilikten korktuğu için hep evli kadınlar onu yaşamında yer edinmiştir Suat'la birlikte 7.evli kadın olmuştur

Necibin , Suad'a aşık olması , Suad'ın kendisiyle yüzleşmesini sağlamıştır ve Süreya'yla olan evliliğini gözden geçirmiştir gerçek aşkın, değerinin , sevginin görmesini sağlamıştır Suad'ın Necib'e aşık olması sevgisiz ve aşksız bir evliliğin yaşamış olmasındadır Sureya'nın deniz ve denizle olan ilgisi sevdiği kadın Suad'ın ötelemesini, umarsamazlığı, onunla zaman geçirmemesi , onun yalnız kalmasına ve Necib'in ilişkisine itmiştir

Süreya'nın gözü o kadar kör olmuş ki her gün Necib'in oraya gelmesini ve onlarla ilgilenen oda denize gitsin zaman bulsun ve arada bir onları neşendirsin, evliliğini bu şekilde kurtarmaya çalışmıştır

Suad karakteri biraz daha Necibin bilinç altına yakın duruyor ikisini iç duyguları karmaşası ve kendi kendine konuşmaları ve başkalarına isyanını söyleyememe eşine, Hacer'e, Necibe söyleyeceği şeyleri söyleyemeyip sadece düşünmüştür ,kızmıştır, harap etmiştir kendini

İstanbul'un Beykoz köyü de onlara bir yenilik katmamıştır sadece Süreya'nın denize olan hevesine ve denizle haşır neşir olmasını sağlamıştır

Eldiven metaforu , evlilik cüzdanı olarak düşünülebilir o eldivenin alınması ve diğer tekinin Suat tarafında verilmesi artık bu saatten sonra ne Süreya'yla ne de Necip'le gidilebileceğini ve eldiveni verilmesi bu evliliğini bitirdiğini söyleyebiliriz

Necibi Beykoz dışına çıkması yeniliği ifade ediyor roman 1900lerde yazılmış nisanda başlıyor ekimde bitiyor

Necip –yenilik metaforu(ülkeye yenilik, aydınlık, farklı görüş ve ifadeler)olarak da ifade edilebilir

Ama yeniliği hazmedememişler tekrar Anadolu'ya dönmüşler eski yaşam ve kültürüne geri dönmüşler

Fetin bey-eski düzeni temsil eder

Hacer-dedikoducu mahalleden al haberi mahallenin ayaklı gazetecisi temsil eder

Necip evliliğe inanmadığı için gitmiştir ve evliliğin sevdayı öldürdüğü inandığı için gitmiştir ve Suad'ın bir ateş yangınında öldüğünde ilk ateşe atlayan da kocasından önce kendisi olmuştur

Romanda çok sıkıcı tekrarlar vardı bunaltıcı kişilik bölünmesini yaşayan Necib'in yakarışları isyanları yoğunluktaıdı uzun cümleler ve tasvirlerin yoğunluğu "kayıp zaman izinden" okuyorum zannettim.

Ve romanda ana tema olarak madiyatan çok maneviyat n plandaydı –ruhun özgürlüęü, mutluluk, ve maddi olan her şey yalan ve geçicidir önemli olan maneviyat ve onun mutluluęu-